

Den 16. december 2020

Kommentarer fra CONCITO og Rådet for Grøn Omstilling i regi af projektet "Bygninger og Grøn Omstilling" til dansk holdning til den fremlagte konsultation fra EU-Kommissionen til "Review and the Revision of Directive 2012/27/EU on Energy Efficiency"

Vi hilser først og fremmest initiativet og konsultationen fra EU-Kommissionen velkomment.

Vi ser et mere ambitiøst energieffektiviseringsdirektiv EED som en vigtig del af etableringen af omkostningseffektive virkemidler til at nå den af EU-landene vedtagne stramning af EU's reduktion af udslippet af drivhusgasser i 2030 til "mindst 55 %".

Konsultationen om en revision af EED med stærkere mål og virkemidler skal ses i samspil med de øvrige relevante direktiver og i forhold til den nyligt fremlagte kommunikation om "Renovation Wave".

Vi har en række kommentarer til konsultationen, som vi gerne ser blive afspejlet i den danske holdning til Kommissionens konsultation:

"Efficiency first" er fortsat et helt nødvendigt pejlemærke

Danmark bør støtte op om en ambitiøs opstramning af EED, da der stadig er store potentialer for en øget energieffektivisering i stort set alle sektorer i alle lande i EU.

Vi finder, at Kommissionens fortsatte fokus på forøget energieffektivitet stadig er en omkostningseffektiv måde at opfylde den overordnede reduktionsforpligtelse for udledningen af drivhusgasser.

Hertil giver et styrket fokus på forbedret energieffektivitet en masse andre positive effekter, de såkaldte Non Energy Benefits (NEB's). Disse NEB's omfatter fx forbedret indeklima, mindre sygdom, højere indlæringssevne i daginstitutioner og skoler, mindre risiko for fugtskader, øget arbejds kvalitet, nedsat støj osv.

Disse NEB's er relevante for bygningernes brugere som ejere og lejere, virksomheder, medarbejdere og borgere, der bruger bygningerne.

EED bør have et bindende mål for hvert medlemsland

Opnåelse af det nuværende fælles mål på EU-plan ser vanskeligt ud. Mange medlemslande har ikke fuldt opfyldt deres nuværende forpligtelser til at udmønte deres potentiale for energieffektivisering – herunder Danmark.

Vi ved godt, at det ikke lykkedes at få fordelt EU's mål for energieffektivisering på de enkelte medlemslande i det nuværende EED, men vi opfordrer på det kraftigste til, at Danmark medvirker til at forsøge igen. Nationale bindende mål er alt andet lettere at tilgå, mere forståelige for medlemslandene og lettere at kontrollere.

EE understøtter et overordnet klimamål

Der er en tendens i Danmark til at mene, at bare vi har et ambitiøst overordnet reduktionsmål for udslippet af klimagasser, så behøver vi ikke også et mål for energieffektivisering.

Denne tendens er en misforståelse og betyder, at Danmark risikerer at misse et effektivt og billigt virkemiddel i bestræbelser for at omlægge energisystemet til vedvarende energi m.v.

Og hvis Danmark misser en optimal indsats for energieffektivitet, medfører dette bl.a.:

- Forøgede omkostninger til og vanskeligheder ved at placere yderligere produktionsanlæg til vedvarende energi
- Forøgede omkostning til og problemer med accept af yderligere transmissionsledninger
- Forøgede omkostninger og gener ved at skulle opgradere energidistributionsnettene til også at kunne transportere den energi, som man ikke fik sparet
- Forøgede udgifter og problemer med placering af back-up anlæg enten som produktionskapacitet eller ved lagring og fleksibilitetsfremmende anlæg

For det er jo fortsat sådan, at energi som ikke er nødvendig at producere, heller ikke koster noget jf. IEAs udmelding "Energy efficiency is the first fuel, and demand for it needs to grow".

Og det er også sådan, at energieffektivitet også virker, når vinden ikke blæser og solen ikke skinner på en kold dag, gennem nedsættelse af det samlede behov for understøttende back-up eller lagre.

Vi tilskynder derfor til, at Danmark arbejder positivt for, at EED revideres i en opadgående mere ambitiøs retning.

EE og VE produktion på egen matrikel må ikke ligestilles

Kommissionens udspil bærer stadig i for høj grad præg af, at on-site vedvarende energiproduktion anses for at kunne bidrage til en bygnings bæredygtighed og energieffektivitet på samme måde som egentlig energieffektivisering.

Denne sammenkædning vurderes uhensigtsmæssig, idet den reducerer medlemsstaternes faktiske muligheder for at udnytte nationale VE-ressourcer på en omkostningseffektiv måde.

Bygninger og produktionsanlæg skal have et pres på for at blive mere energieffektive, og dermed også sundere at benytte, mens produktionen af energi fra vedvarende kilder skal placeres, hvor der er omkostningseffektive og energisystemmæssige grunde til og generel accept af dette. Det skal bemærkes, at dette også kan være gennem udnyttelse af f.eks. store tagflader, men at valget af tagplaceringer skal ske under hensyn til økonomi, energisystemet og f.eks. hensyn til bevarelse af landbrugsproduktion på landbrugsjord.

Et revideret EED skal derfor sikre, at det fokuseres på egentlige energibesparelser eller energieffektiviseringer.

Energieffektive bygninger, produktion, transport og landbrug m.v. skal ses som en del af det omliggende energisystem

Med skiftet til et energisystem baseret på stigende andele af energi fra fluktuerende vedvarende energikilder, skal energieffektivisering gå hånd i hånd med udnyttelse af mulighederne for at energiforbruget kan gøres fleksibelt på en måde, så energibehovet samlet set bringes i bedre balance med energiproduktionen.

Dette må ikke erstatte energieffektivisering, men er et yderligere element, som både bør udforskes og kravsættes bedre i revisionen af EED og i den forventelige revision af Bygningsdirektivet EPBD.

Kun ved at se på værdien for det samlede energisystem af et reduceret energibehov og et mere fleksibelt forbrug vil vi få et korrekt billede af, hvor stor værdien af fortsat og forøget energieffektivisering faktisk bidrager med i samfundet.

EU-regulering skal sikre, at potentielt fleksible energiforbrugende elementer i bygninger kan styres af tredjepart

Når man ser bygninger, produktionsvirksomheder og el-drevne transportmidler m.fl. som integrerede elementer i energisystemet, så er det vigtigt at sikre, at der via dataudveksling kan ske et maksimalt samspil. Det betyder, at fleksible elementer i bygninger eller i produktionsvirksomheder, som kan understøtte det samlede energisystem, skal gøres optimalt tilgængelig for at udnytte dette potentiale. Der bør derfor indgå krav i Eco-design-direktivet, om at f.eks. individuelle varmepumper eller kølingsudstyr skal have indbygget mulighed for fjernstyring fra tredjepart for herved at sikre, at disse elementer kan facilitere et fleksibelt energiforbrug afpasset efter behov fra energisystem og energi-net.

Energieffektivisering må langt klarere sammenknyttes med øvrige fordele

Vi ved, at virkemidlerne til energieffektivisering medfører en lang række andre fordele som tidligere nævnt for f.eks. bygningsbrugere og virksomheder i form af både nedsættelse af energibehovet og forbedringer af bygningers komfort, indeklima og generelle brugskvalitet. Og vi ved, at energieffektivisering i virksomheder og produktion ofte er sammenkædet med nyt energieffektivt produktionsapparatet, som forbedrer konkurrenceevnen, og et bedre indeklima, som øger produktiviteten.

Kun ved at sammenkæde de mange potentielle fordele ved energieffektivisering og få dem kommunikeret ud til de mange beslutningstagere, som skal beslutte en indsats, kan vi forvente at få gennemført det maksimale potentiale for energieffektivisering – samtidig med, at vi får opnået en lang række andre fordele – som faktisk ofte vil være dem, som udløser handlingen – og hvor energieffektiviseringen så "blot" ses som en positiv sideeffekt.

Vi er derfor nødt til at få udviklet nogle nye værktøjer, som er stand til at fremvise et mere holistisk billede af den samlede økonomi for både ejere, brugere og samfund af gennemførelse af energieffektivisering med indregning af værdien af de mange øvrige mulige positive effekter.

Renovering af bygninger giver flere fordele end "blot" lavere energiforbrug

EED bærer desværre i dag præg af en meget traditionel opfattelse af, at energirenovering skal tilbagebetale sig selv udelukkende gennem besparelser på energien. Dette er en for snæver betragtning af de mange fordele, som renoveringer af bygninger giver, og det leder til både en alt for lav renoveringsrate, og et alt for højt behov for tilskud. Det må forbedres i et kommende revideret ambitiøst EED.

Fokus på jobskabelsen via EE

Det er vigtigt, at EED tager de store sammenhænge mellem potentialet for jobskabelse og anvendelsen af princippet om "Energy Efficiency First" alvorligt – ikke mindst set i lyset af den stadigt eksisterende Covid-19-udfordring. Og det er vigtigt, at EED betragter jobskabelse som en ønsket effekt af et forstærket EED, ikke kun med hensyn til jobs, som skabes i gennemførelsen af energieffektiviseringsbestræbelserne, men også med hensyn til de konkurrencefordele og dermed jobs, som fremkommer ved at skabe en mere energieffektiv produktions- og transportsektor.

Under revisionen af EED skal der suppleres med udredning om, hvordan Non Energy Benefits kan medtænkes

Når der renoveres en bygning, så er det ofte de forbedringer i form af bedre indeklima, bedre produktivitet, bedre sundhed, bedre indlæringsevne osv., som opnås gennem renoveringen, der har en større samfundsværdi end værdien af den medfølgende besparelse på energikøbet.

Non-Energy-Benefits bør derfor medregnes i den samlede finansielle beregning. Det vil i høj grad øge profitabiliteten i at gennemføre en storstilet energirenovering af EU's bygninger.

Udfordringen her er, at enten tilfalder den samfundsmæssige værdi af de fremkomne NEB's ikke de, som faktisk investerer i renoveringen af bygningen, eller også har de pågældende ejere eller brugere af bygningen ikke økonomi til at betale for de forbedringer, som fremkommer gennem forbedring af bygningens kvalitet i form af indeklima, komfort og sundhedseffekt.

For erhvervs- og undervisningsbygninger fremkommer der ligeledes betydelige fordele efter en målrettet renovering, innovation af produktionsapparat og procesoptimering, som skaber værdi i form af f.eks. øget produktivitet, større arbejdskvalitet og forbedret indlæringsevne. Disse forbedringer bør et revideret EED medtænke og stille krav til finansieringsmæssige løsninger på.

Fokus på reduktion af økonomisk risici er vigtigt

EED må have et mere detaljeret fokus på, hvordan der sikres finansiering på de mest optimale måder, hvor offentlig kapital optimalt understøtter investeringer med privat kapital. Her er det vigtigt at have fokus på en national fælles økonomisk indsats i form af en fond til risikoreduktion for renoveringsprojekter.

Dette bør naturligvis især udbredes til det store marked for energieffektivisering i industrielle processer, hvor økonomiske garantier kan tiltrække privat finansiering med lavere rentabilitetskrav,

og dermed udløse investeringer i energibesparelser med betydeligt længere tilbagebetalingstider end i dag.

EED skal have fokus på at stille forudsigelige og fremtidige minimumskrav

Et revideret EED bør have fokus på, at fremtidige krav om opnåelse af minimumsstandarder og eventuelle skattemæssige konsekvenser heraf, er en meget brugbar måde at sikre, at bygningsejeren får mulighed for at gennemføre energirenoveringen med optimale effekt på det tidspunkt i bygningens levetid, hvor denne renovering kan kombineres med bygningens generelle behov for vedligeholdelse og kvalitetsopretholdelse

EED skal omfatte krav til anvendelse af tilskudsformer til EE fra EU – og til statsstøtteregele

Det er vigtigt at udspillet har fokus på tilskudsregler og statsstøtteregele – og at krav hertil udvides ganske meget.

Der bør således stilles direkte krav til energieffektiv anvendelse af EU-midler uanset, hvor de kommer fra, og hvilket formål de anvendes til inden for bygningsrenovering og procesforbedring m.v., så det sikres, at midlerne bruges rigtigt, og f.eks. korruption så vidt muligt undgås eller reduceres.

Inklusion af krav om renovering til alle offentligt ejede bygninger er positiv

De obligatoriske krav i energieffektiviseringsdirektivet og bygningsdirektivet om energiforbedring af offentlige bygninger omfatter en alt for lille del af de offentlige bygninger.

Det er således hensigtsmæssigt, at Kommissionen igen prøver at få omfattet langt flere af de offentlige bygninger i kravet. Det vil være positivt, hvis det denne gang lykkes Kommissionen at overbevise medlemslandene om, at dette ikke er at gå for vidt i forhold til armslængde-princippet. Tværtimod kan den offentlige sektor spille en rolle i at gå foran og være med til at efterspørge flere energieffektive og bæredygtige løsninger.

Der skal større fokus på anvendelse af princippet om cirkulær økonomi for at understøtte et energi- og ressourceeffektivt samfund

Det nuværende EED har ikke fokus på den nødvendige cirkulære tankegang. Det er en del af energieffektiviseringsindsatsen at forbedre mulighederne for cirkulær økonomi ved herved at sikre, at indlejret energi i de brugte materialer og produkter så vidt muligt bevares via lang holdbarhed, genbrug og genanvendelse. EED må derfor tilskynde til, at vi agerer mere optimalt både i produktion, anvendelse og recirkulation i forhold til at genanvende/bortskaffe de materialer, som kommer fra eksisterende materialer i nuværende bygninger ved nedrivning. Hertil hvordan vi sikrer, at materialerne i kommende bygninger sikres en bedre genanvendelsesmulighed via f.eks. bygningspas.

Vi skal på den ene side sikre, at både byggematerialer og input til og produkter fra produktionsprocesserne håndteres optimalt både i produktionsprocessen men også ved nedrivning af bygninger eller bortskaffelse af produkter.

Dette bør sikres ved skarpere krav til fravær af skadelige kemiske stoffer i produkter og byggematerialer samt, at der er styr på kemikalierne i forbindelse med nedrivninger. Kun herved kan cirkulær økonomi ske, hvilket har stor betydning for samfundets samlede energieffektivitet.

EED bør have større fokus på optimal og forudsigelig national anvendelse af skatter og tariffer

For at sikre en tilstrækkelig investering i energieffektiviseringstiltag bredt i økonomien er det vigtigt, at de økonomiske rammebetingelser i form af beskatning og tariffer for bygninger, energi, industriformål, transportformål m.v. indrettes, så de giver gode incitament for energieffektivisering. Samtidigt skal det sikres, at virksomheder og bygningsejere kender de langsigtede økonomiske betingelser. Dette kan omfattes af EED.

For finansielle ejere af bygninger og virksomheder vil et klart mål og en klar økonomisk justering, f.eks. med ti års sigte, betyde, at dette medtages straks i de økonomiske overvejelser om bygningers og virksomheders fremadrettede drift og reovering på grund af den lange tid, der går mellem, at der foretages større indgreb i en bygning eller produktionsproces.

Specifikke krav til datacentre

Enkelte energiforbrugende aktiviteter er i kraftig vækst over hele EU. Datacentre er et godt eksempel. Skal sådanne datacentre være optimalt energieffektive, må der stilles særskilte krav til både deres drift, og deres ageren sammen med resten af samfundet på tværs af energiformerne.

EED skal fremadrettet stille krav til datacentre om, at der i stedet for den normalt anvendte energislugende luftkøling af datacentre skal anvendes den langt mere energieffektive vandkøling. Denne vandkøling giver endvidere den fordel, at kølevandet har en meget højere temperatur ved vandkøling i forhold til luftkøling, hvilket optimerer muligheden for anvendelse af det varme kølevand.

Der er derfor også behov for at stille krav om, at datacentre skal placeres, så det varme kølevand i stort omfang kan anvendes enten til opvarmning eller køling i det omgivende samfund, således at nuværende energiforbrug til disse formål kan reduceres.

Afsluttende ros til høringen

Sluttelig skal vi takke for, at Danmark på denne måde indhenter holdninger og ideer til en dansk ambitiøs holdning til indholdet af en revision af EED med henblik på at øge effekten af EE for omkostningseffektivt at kunne opfylde et styrket EU-mål på mindst 55 % reduktion i udledning af drivhusgasser i 2030.

Med venlig hilsen

Søren Dyck-Madsen

Seniorkonsulent i CONCITO

Camilla Damsø Pedersen

Projektleder for projekt Bygninger og Grøn Omstilling i CONCITO

Christian Jarby

Seniorkonsulent I Rådet for Grøn Omstilling

Denne kommentar er en del af projektet "Bygninger og Grøn Omstilling". Find mere information og materiale fra projektet på <https://www.concito.dk/projekter/bygninger-groen-omstilling>

Kontaktinformation:

Søren Dyck Madsen, e-mail: sdm@concito.dk

Christian Jarby, e-mail: cj@rgo.dk